

Зарубіжні авторські зібрання

Френсіс Скотт

Тіцджеральд

Великий
Гетсбі

Роман

Харків
«ФОЛІО»
2023

ВЕЛИКИЙ ГЕТСБИ

РОЗДІЛ ПЕРШИЙ

Ще будучи зеленим і вразливим юнаком, я дістав від батька пораду, яку запам'ятав на все життя.

— Щоразу, коли тобі раптом захочеться когось осудити, — сказав він, — згадуй, що не кожному на цім світі випали переваги, які маєш ти.

Він нічого не додав до цього, але ми з ним завжди розуміли один одного з півслова і мені ясно було, що він має на думці набагато більше. Отож я привчив себе не квапитися з висновками і завдяки цій звичці не раз здобував прихильність людей пересічних, а ще частіше ставав жертвою невинуватих зануд. Хвороблива натура швидко вловлює і зразу ж намагається використати вияв терпимості з боку людини цілком нормальної; ще в коледжі мені несправедливо закидали потяг до дешевої популярності через те, що найбільш вовкуваті й замкнуті хлопці звіряли мені свої потаємні жалі. Я зовсім не домагався такої відвертості — навпаки, помітивши в голосі співрозмовника перші нотки довірчих одкровенень, я, бувало, вдавав, що хочу спати, чи поспішаю кудись, чи переходив на такий собі задерикуватого-легковажний тон; адже, виливаючи душу, молоді люди, як правило, не добирають своїх власних слів, а говорять з чужого голосу і до того ж, на жаль, з явними недомовками.

Стриманість у судженнях вселяє невичерпну надію. Я й досі побоююся прогавити щось, якщо забуду батькове

снобістське зауваження — яке я по-снобістському повторюю — про те, що природа наділяє людей різним розумінням дозволеного і недозволеного.

А тепер, похвалившись своєю терпимістю, я мушу зізнатися, що вона не безмежна. Поведінка людини може ґрунтуватися на засадах твердих, як камінь, чи хлипких, як твань, але часом настає й така мить, коли мене вже не обходить, на чому вона ґрунтується. Минулої осені, коли я повернувся з Нью-Йорка, мені хотілося, щоб людство стало на варту своїх моральних цінностей, як зтягнутий у мундир солдат. З мене досить уже було розгульних екскурсій з відвіданням потаємних закутків людської душі. Тільки для Гетсбі, людини, ім'ям якої названа ця книжка, я робив виняток, — для Гетсбі, котрий уособлював усе те, що я глибоко зневажаю. Якщо міряти особистість напругою її поривань, то він був особистістю надзвичайною, наділеною якоюсь загостреною чутливістю до всього, що може пообіцяти йому життя; він був немовби частиною одного з тих складних приладів, що рееструють підземні поштовхи на відстані десятків тисяч миль. Чутливість ця не мала нічого спільного з млявою вразливістю, яку гучно іменують «артистичною вдачею», — це була рідкісна здатність надіятися, романтичний запал, якого я ні в кому більше не зустрічав і, певне, вже ніколи не зустріну. Ні, Гетсбі наостанку виправдав себе; не він, а те, що тяжіло над ним, та отруйна курява, яку знімали крила його мрії, — ось що на час позбавило мене інтересу до людських перебіжних печалей та скороминущих радощів.

Я належу до заможної родини, яка от уже в третьому поколінні відіграє значну роль у житті нашого середньозахідного міста. Каррауеї — це, власне, цілий клан, що, за родинними переказами, походить від герцогів Баклу, але наша парость бере початок фактично від дідового брата, який приїхав сюди 1851 року, відкупився від участі в Про-

мадянській війні й налагодив оптову торгівлю залізним товаром, яку тепер провадить мій батько.

Я ніколи не бачив свого двоюрідного діда, але кажуть, ніби я схожий на нього — засвідчувати це має його досить грубий портрет, що висить у батьковому кабінеті.

1915 року, рівно через двадцять п'ять років після мого батька, я завершив вищу освіту в Нью-Хейвені¹, а трохи згодом узяв участь у тій запізнілій міграції тевтонських племен, яке заведено називати Великою світовою війною. Похідне життя так захопило мене, що, повернувшись додому, я вже не міг всидіти на місці. Рідний штат здавався мені тепер не славним осереддям всесвіту, а, скоріш, його пощербленим краєм; тим-то я вирішив податися на Схід і вивчитися на біржовика. Всі мої знайомі жили з біржі — тож невже вона не прогонує ще одного самотнього чоловіка? Мої численні тітки й дядьки обговорювали це питання так заклопотано, наче йшлося про вибір для мене початкової школи, і нарешті дуже поважно й не дуже впевнено виголосили: «Власне, чом би й ні...» Батько погодився протягом року оплачувати мої рахунки, і ось після всіляких непередбачених затримок я навесні 1922 року приїхав до Нью-Йорка, як мені здавалося тоді, — назавжди.

Мені, звісно, слід було б найняти помешкання в самому місті, але наближалось літо, а я прибув з краю просторих травників і тінистих дерев, і тому, коли один молодий колега по конторі запропонував найняти вдвох помешкання де-небудь у передмісті, я радо пристав на це. Він підшукав обшарпаний дачний будиночок за вісімдесят доларів на місяць, але в останню хвилину фірма відрядила його до Вашингтона й мені довелось оселитися там самому. Я завів собаку — щоправда, всього на кілька днів, бо потім він утік, — купив старенький «додж» і найняв служницю, фінку, яка стелила мені ліжко й готувала на електричній

¹ В Нью-Хейвені міститься Йельський університет.

плитці сніданок, бормочучи собі під ніс якісь фінські мудрощі.

Перші кілька днів я почував себе самотньо, аж поки одного ранку мене зупинив на дорозі якийсь чоловік.

— Ви не скажете, як дістатися до Вест-Егга? — безпорадно спитав він.

Я пояснив. І коли я рушив далі, почуття самотності як рукою зняло. Я був тутешній, я був старожил, я показував дорогу іншим! Випадковий перехожий надав мені звання почесного громадянина цієї місцевості.

Сонце припікало щодень сильніше, бруньки розпукувалися, вистрілюючи листя, мов у кіно при вповільненій зйомці, і, як завжди о цій порі, я сповнювався вірою в те, що з настанням літа почнеться нове життя.

Передусім я візьмусь за книжки, я читатиму їх одну за одною, а ще — набиратимуся сили й здоров'я, п'ючи на повні груди свіже, живлюще повітря. Я купив кільканадцять посібників з банківської і кредитної справи, з економіки капіталовкладень, і вони вишикувалися на полиці, сяючи червоними палітурками з золотим тисненням, мов щойно викарбувані монети, обіцяючи розкрити блискучі таємниці, відомі лише Мідасу, Моргану й Меценату. Я мав також благородний намір прочитати багато інших книжок. В університеті я захоплювався літературними вправами — протягом року навіть писав пишномовні, претензійні передові для «Йельського вісника» — і тепер хотів удосконалитися на цій ниві, щоб знову стати найвужчим з усіх вузьких фахівців — так званою всебічно розвиненою людиною. Між іншим, я кажу це не для красивого слова — зрештою, життя бачиш найліпше, коли спостерігаєш його тільки з одного вікна.

Волею випадку я оселився в одному з найдивніших куточків Північної Америки, на неширокому, вкритому буйною рослинністю острові, що простягся просто на схід від Нью-Йорка, острові, на якому серед інших примх природи є два незвичайні геологічні утвори. За двадцять

миль від міста в солону масу найбільш освоєних вод західної півкулі, в широченний затон, що зветься протокою Лонг-Айленд, заходять два миси, які обрисами нагадують величезні яйця, однакові за формою і розділені тільки невеликою затокою. Вони не являють собою ідеальні овали — кожне, як Колумбове яйце, знизу сплюснуте, — але схожість їхніх обрисів та розмірів, певне, щоразу спантеличує чайок, що пролітають над ними. Для безкрилих істот ще дивовижніша особливість полягає в тому, що, поза обрисами та розмірами, ці утвори цілковито відрізняються один від одного.

Я оселився у Вест-Еггу — сказати б, менш фешенебельному з двох селищ, хоча цей словесний ярлик дуже приблизно окреслює химерний, ба навіть трохи лиховісний контраст між ними. Мій будиночок стояв на самому краю мису, ярдів за п'ятдесят від берега, затиснутий між двома величезними особняками, з тих, які наймають на сезон за дванадцять-п'ятнадцять тисяч. Особливо розкішною була споруда праворуч — достеменно копія якоїсь нормандської *Hôtel de Ville*¹ з вежею, новенькі мури якої ще ледь прикривало обрідне плетиво плюща, з мармуровим плавальним басейном і садком на добрих сорок акрів. Я знав, що це особняк Гетсбі. Цебто, — оскільки ми з ним не були знайомі, — що він належить якомусь добродієві на прізвище Гетсбі. Мій будиночок був тут мов більмо на оці, але більмо таке малесеньке, що його навіть не помічали, й тому я мав змогу тішитися не тільки видом на море й на газон мого сусіда, а й усвідомленням того, що я живу в оточенні мільйонерів — і все за якихось вісімдесят доларів на місяць.

По той бік затоки сяяли над водою білі палаци фешенебельного Іст-Егга, і, власне, історія літа, про яке йдеться, починається з мого вечірнього візита до Б'юкененів, що мешкали в Іст-Еггу. Дейзі Б'юкенен доводилася мені тро-

¹ Ратуша (франц.).

югідною сестрою, а Тома я знав ще з студентських часів. Відразу по війні я два дні гостював у них у Чикаго.

Том, серед інших своїх спортивних перемог, здобув колісь славу найкращого нападаючого футбольної команди Йельського університету — тобто став одним із тих досить типових американців, котрі на двадцять першому році життя досягають граничної межі досконалості, за якою вже все, що б вони не робили, має присмак поразки. Батьки його були неймовірно багаті — ще в університеті йому дорікали за звичку розкидатися грошима, — і тепер він перебрався з Чикаго на Схід з розмахом просто-таки разючим; привіз, наприклад, з Лейк-Фореста цілий табун поні для гри в поло. Навіть важко було повірити, що в моєму поколінні є люди настільки багаті, що можуть дозволити собі таке.

Я не знаю, що спонукало їх переселитися на Схід. Вони провели рік у Франції, теж без видимих на те причин, а потім якийсь час переїздили з місця на місце, завжди туди, де збиралися багатії, щоб разом грати в поло й тішитися своїм багатством. «Ми починаємо осідле життя», — сказала мені Дейзі по телефону, але я не повірив цьому. Я не міг зазирнути їй у душу, але мені здавалося, що Том довіку блукатиме по світу, гнаний тугою за безповоротно втраченою гостротою почуттів футболіста.

Отак воно й сталося, що одного теплого вітряного вечора я приїхав до Іст-Егга в гості до двох своїх давніх приятелів, яких я, власне, майже не знав. Їхній особняк виявився ще пишнішим, ніж я собі уявляв. Це була весела червоно-біла споруда в південному колоніальному стилі з видом на затоку. Травник, що розпочинався майже біля самої води, біг з чверть милі до парадних дверей, перестрибуючи через сонячні годинники, і стежки, посипані товченою цеглою, і пломенючі квітники, аж поки, досягши будинку, мовби з розбігу спинався на стіну яскраво-зеленим виноградним лозинням. На терасу будинку виходив ряд балконних дверей; широко розчинені назустріч теплому надвечірньому вітрові, вони сяяли золотом проти сонця,

а на сходах, широко розставивши ноги, стояв Том Б'юкенен у костюмі для верхової їзди.

Він змінився зі студентських років. Тепер це був кремезний русявий тридцятирічний чоловік з твердою лінією губ і гоноровитими манерами. Найпримітнішими в його обличчі були очі: блискучі, зухвалі, вони дивилися так, що здавалося, ніби він весь час загрозово подається вперед. Навіть трохи жіночна ошатність найзницького костюму не могла приховати могутності його тіла: халяви лискучих чобіт облягали литки так тісно, що, здавалося, шнурівка як не лусне, а коли він ворухнув плечем, під тонким сукном перекотився вузол дужих м'язів. Це було тіло, в якому вчувалася мертва хватка, — жорстоке тіло.

Голос його — різкий, хрипкий тенор — тільки підсилював враження, що перед тобою людина брутальна. В тому голосі бриніла ледь помітна зверхність, навіть коли він говорив з приємними йому людьми, — не дивно, що в університеті багато хто ненавидів його лютою ненавистю.

Здавалося, він казав: «Не думайте, що я наполягаю на своєму лише тому, що я сильніший і мужніший від вас!» На старшому курсі ми з ним належали до одного студентського товариства, і, хоч друзями не були, мені весь час здавалося, що я йому подобаюсь, і що він, вовкуватий, зухвалий, а проте неприкаяний, хоче подобатися мені.

Ми постояли трохи на залитій сонцем терасі.

— Я тут непогано влаштувався, — сказав він, роззираючись довкола з неспокойним блиском в очах.

Потім, узявши мене за плече, змусив обернутись і жестом широкої пласкої долоні запросив оглянути панораму, що відкривалася з тераси: спадистий італійський сад, півакра яскравих духмяних троянд і далі, біля берега, моторна яхта з задертим носом, що погойдувалася на хвилях припливу.

— Я купив цю садибу в Демейна, нафтовика, — він знов обернув мене за плече, ввічливо, але рвучко. — Ну, ходімо.

Проминувши великий хол, ми опинилися в осяйному рожевому просторі, приналежність якого до будинку позначали тільки високі скляні двері праворуч і ліворуч. Відчинені навстіж двері яскраво білили на тлі соковитої зелені, що немовби вросла в будинок. Легкий вітрець гуляв по кімнаті, підхоплюючи завіси, мов бліді прапори, — то вдуваючи їх досередини, то видмухуючи надвір, а то раптом підкидаючи вгору, до стелі, схожої на глазуrowаний весільний торт, і, коли вони опускалися, по килиму винного кольору перебігала тінь, мов жмури, зняті бризом на морській гладіні.

Єдиною цілковито нерухомою річчю в тій кімнаті була величезна канапа, на якій, мов на заякореній повітряній кулі, сиділи дві молоді жінки. Їхні білі сукні морщилися і тріпотіли, неначе вони обидві щойно залетіли сюди після короткого польоту навколо дому. Я, напевне, з хвилину постояв, слухаючи, як шурхотять і виляскують завіси й порипує картина на стіні. Потім щось грюкнуло — Том Б'юкенен зачинив з одного боку двері, — і впійманий вітер затих у кутках кімнати, а завіси, килим і обидві молоді жінки поволі опустилися додолю.

Молодша з двох жінок була мені незнайома. Вона лежала на своєму кінці канапи, випростана, нерухома, трохи відкинувши голову, ніби на підборідді в неї стояла якась річ, що її вона насилу втримувала в рівновазі. Якщо вона й помітила мене краєчком ока, то нічим не виказала цього, а я, розгубившись, мало не попросив пробачення за те, що завадив їй своєю несподіваною появою.

Друга — це була Дейзі — спробувала підвестись. Заклопотано насупившись, вона трохи подалася вперед, але тут-таки засміялася чарівно безглуздим сміхом, і я теж засміявся і підійшов до канапи.

— Я просто остовпіла від радості.

Вона знову засміялася, ніби сказала щось дуже дотепне, й затримала на мить мою руку, заглядаючи мені в очі з таким виразом, наче найбільше в житті мріяла побачити саме

мене. Вона вмiла так дивитись. Потiм пошепки назвала менi прiзвище дiвчини, що балансувала невидимою рiччю: Бейкер. Кажуть, нiби Дейзi говорить стишеним голосом тiльки для того, щоб змусити співрозмовника нахилитися ближче до неї; смiховинний закид, який анiтрохи не применшує її чарiвностi.

Уста мiс Бейкер ворухнулися, вона ледь помiтно кивнула менi головою й вiдразу ж знову вiдкинула її назад — певно, те, що стояло в неї на пiдборiддi, захиталось, i вона злякалася, що воно впаде. I знову я мало не попросив у неї пробачення. Будь-який вияв надмiрної самовпевненостi й незалежностi завжди приголомшує мене.

Кузина знову привернула до себе мою увагу, почавши розпитувати мене своїм низьким, хвилюючим голосом. Слухаючи такий голос, ловиш кожен його перелив, немов мелодiю, яку тобі дано почути лише раз у життi. Дейзi мала смутне, гарне обличчя, осяяне яскравими очима й яскравими жагучими устами, але чоловiкам, якi захоплювалися нею, найважче було забути звабу її голосу — ту його милозвучну владнiсть, той тихий придих: «Чуєш?» — немов вiдлуння великої втiхи, якої вона щойно зазнала, i обiцянка втiхи ще бiльшої, яка чекає попереду.

Я розповiв, що по дорозi до Нью-Йорка зупинився на день у Чикаго, й переказав їй вiтання вiд десятка друзiв.

— То вони там тужать за мною? — радiсно вигукнула вона.

— Все мiсто охоплено смутком. В усiх машин лiве заднє колесо пофарбоване в чорний колiр на знак жалоби, а над пiвнiчним берегом озера цiлу нiч розлягається стогiн i плач.

— Ой, як гарно! Вертаймося туди, Томе. Завтра ж! — I тут-таки без видимого зв'язку вона додала: — Глянув би ти, Ніку, яка в нас донечка!

— Покажи.

— Вона зараз спить. Їй уже три роки. Ти ще не бачив її?

— Ні.

— Я неодмінно покажу її тобі... Вона...

Том Б'юкенен, який нетерпляче походжав по кімнаті, зупинився і поклав мені руку на плече.

— Чим ти тепер займаєшся, Ніку?

— Стажуюся на біржового маклера.

— В кого?

Я назвав.

— Ніколи не чув, — зневажливо кинув він.

Мене це розсердило.

— Почуєш, — коротко відказав я. — Неодмінно почувеш, якщо оселишся тут надовго.

— О, щодо цього можеш бути певен, — мовив він, глянувши на Дейзі, а потім знову на мене, немов чекаючи якихось заперечень. — Не такий я дурний, щоб селитися десь-інде.

Тут міс Бейкер сказала: «Авжеж!» — і я аж здригнувся з несподіванки: це було перше слово, яке вона вимовила за весь час. Певно, її саму це здивувало не менше, ніж мене; вона позіхнула і, швидко, зграбно вивернувшись, опинилася на ногах.

— Аж затерпла вся, — поскаржилася вона. — Здається, я все життя пролежала на цій канапі.

— Не дивися на мене так, — відказала Дейзі. — Я з самого ранку намагаюся витягти тебе до Нью-Йорка.

— Ні, дякую, — мовила міс Бейкер до чотирьох коктейлів, щойно принесених до кімнати. — Перед грою я не п'ю.

Господар дому недовірливо подивився на неї.

— Це ж треба! — Він вихилив свою склянку так, наче в ній була тільки крапля на денці. — Не збагну, як тобі взагалі щось удається.

Я зачудовано подивився на міс Бейкер, не розуміючи, що саме їй «удається». На неї приємно було дивитися. Вона була струнка, з маленькими грудьми й трималася рівно,

мов молодий кадет — навіть по-кадетському трохи відводила назад плечі. Її сірі, примружені очі з чемною цікавістю дивилися на мене з гарненького, блілого, вередливого личка. Мені раптом здалося, що я вже десь бачив її, можливо, на фотографії.

— Ви мешкаєте у Вест-Еггу? — промовила вона досить зневажливо. — В мене там є знайомі.

— Я там не знаю жодн...

— Не може бути, щоб ви не знали Гетсбі.

— Гетсбі? — спитала Дейзі. — Якого Гетсбі?

Перше ніж я встиг сказати, що це мій сусід, лакей оголосив, що їсти подано, і Том Б'юкенен, затиснувши в залізних пальцях мій лікоть, владно випровадив мене з вітальні — немов пересунув пішака з однієї клітки на іншу.

Розслаблено, неквапно, взявшись руками в боки, обидві молоді жінки йшли попереду нас до столу, накритого на терасі, що рожевіла в промінні надвечірнього сонця. Вогники чотирьох свічок миготіли на столі під притихлим вітерцем.

— А свічки навіщо? — насупилася Дейзі й загасила їх пальцями. — За два тижні буде найдовший день року. — Вона обвела нас сяючим поглядом. — Скажіть, у вас бувало так, що ви чекаєте й чекаєте цього найдовшого дня, а потім, коли він уже минув, згадуєте, що прогавили його? Зі мною таке щороку буває.

— Давайте придумаємо що-небудь, — сказала міс Бейкер, позіхаючи так, наче вона не до столу сідала, а вклада-лася в ліжку.

— Давайте, — сказала Дейзі. — Але що? — Вона безпорадно глянула на мене. — Що взагалі можна придумати?

Перше ніж я встиг відповісти, вона раптом з жахом утупилась очима у свій мізинець, а тоді жалібно вигукнула:

— Дивіться! Я забила палець!

Ми всі подивилися — на суглобі був синець.

— Це все ти, Томе, — ображено сказала вона. — Я знаю, ти ненавмисне, але це твоя робота. Так мені й треба: нащо одружувалася з таким здоровезним бездушним вайлом.

— Я терпіти не можу цього слова, — сердито перебив її Том. — Навіть коли мені кажуть його жартома.

— Вайло! — вперто повторила Дейзі.

Часом вона й міс Бейкер починали говорити разом, але в їхній пустотливій, безладній балаканині не було жвавості, вона була холодна, як їхні білі сукні, як їхні байдужі очі, в яких не світилося жодного прагнення. Вони були присутні за столом і терпили нашу з Томом присутність, тільки з чемності намагаючись розважати нас або допомагаючи нам розважати їх. Вони знали: незабаром обід скінчиться, а невдовзі по тому скінчиться й вечір, і його можна буде недбало пустити в непам'ять. Усе це було зовсім не так, як на Заході, де вечір минає в гарячковій напрузі, в постійному невиситимому сподіванні чогось чи в нервовому побоюванні, що він от-от дійде кінця.

— Дейзі, поряд з тобою я почуваю себе справжнім дикуном, — признався я після другого келиха чудового бордо, якого анітрохи не псував легкий присмак корка. — Чи не можна завести розмову про щось простіше, ну, скажімо, про види на врожай?

Я не вкладав у ці слова якогось прихованого змісту, але реакція на них була несподівана.

— Цивілізація стоїть на краю загибелі! — з раптовою люттю вигукнув Том. — Я тепер став безпросвітним песимістом. Ти читав книжку Годдарда «Піднесення кольорових імперій»?

— Вперше про неї чую, — відповів я, здивований його тоном.

— Чудова книжка, її кожен повинен прочитати. Зводиться вона ось до чого: якщо ми втратимо пильність, то біла раса... то, одне слово, кольорові поглинуть білих. І це щира правда, це доведено науково.

— Наш Том стає мислителем, — зауважила Дейзі з не-
підробним смутком. — Він читає різні мудрі книжки з дов-
железними словами. Що то було за слово, якого ми ніяк...

— Я читаю наукові праці, — відрубав Том, кинувши
на неї сердитий погляд. — Цей Годдард знає, що пише. Від
нас, від панівної раси вимагається пильність, бо якщо ми
забудемо про неї, інші раси візьмуть гору.

— Ми повинні стерти їх на порох, — прошепотіла Дей-
зі, люто підморгнувши червоному призахідному сонцю.

— От якби ви жили в Каліфорнії... — почала міс Бей-
кер, але Том перебив її, важко засовавшись на стільці.

— Річ у тім, що ми належимо до нордичної раси.
Я, і ти, і ти, і... — якусь мить повагавшись, він кивком
голови зарахував до нордичної раси і Дейзі, й вона зразу ж
підморгнула мені. — І все, з чого складається цивілізація,
створено нами — ну, там, наука, мистецтво і таке інше.
Розумієш?

Було щось жалюгідне в цій його затягтості, неначе йому
вже мало було самовдоволення, яке за роки, що ми не ба-
чилися, ще більше зросло.

Раптом десь у будинку задзвонив телефон, лакей пішов
до апарата, й Дейзі, скориставшись з хвилинної паузи, на-
хилилася до мене.

— Я розкрию тобі родинну таємницю, — жваво за-
шепотіла вона. — Про ніс нашого лакея. Хочеш знати таєм-
ницю про ніс нашого лакея?

— Заради цього я, власне, й приїхав.

— Тож слухай: наш лакей не завжди був лакеєм. Раніше
він служив у Нью-Йорку, в одній родині, що мала столово-
го срібла на двісті персон, і його обов'язком було чистити
те срібло. Він його чистив день у день, з ранку до вечора,
й дочистився до того, що в нього почав блищати ніс...

— Спочатку тьмяно, а потім дедалі яскравіше, — доки-
нула міс Бейкер.

— Так, дедалі яскравіше, й дійшло до того, що йому до-
велось відмовитись від тієї посади.

Останні промені сонця пестливо торкнулися порожевілого обличчя Дейзі. Я слухав її тихий голос, мимоволі тамуючи подих, подаючись до неї всім тілом, та ось рожеве світло почало згасати, і промені зникли з її обличчя, повільно, неохоче, мов діти, яких сутінки женуть додому з вулиці, що обіцяла ще так багато розваг.

Лакей повернувся і прошепотів щось на вухо Томові. Той насупив брови, відсунув свій стілець і, не сказавши ні слова, ввійшов до вітальні. Його відсутність, здавалося, ще більше розворушила Дейзі, вона знову нахилилася до мене й сказала задушевним, співучим голосом:

— Як мені приємно бачити тебе за нашим столом, Ніку! Знаєш, ти схожий на... на троянду, так, саме на троянду. Правда ж? — звернулася вона до міс Бейкер, шукаючи в неї підтвердження. — Правда ж, він — справжня троянда?

Це була неправда. Я навіть віддалено не схожий на троянду. Вона говорила, що на думку спливе, але від неї віяло зворушливим теплом, неначе серце її поривалося назовні з потоком цих гарячкових, бентежних слів. А потім вона раптом кинула серветку на стіл, вибачилась і теж зникла у вітальні.

Ми з міс Бейкер обмінялися швидкими поглядами, зумисне позбавленими будь-якого виразу. Я хотів щось сказати, але вона, стріпнувшись, нашорошилася й застережливо цитнула на мене. Притишені, схвильовані голоси долинули до нас із вітальні, й міс Бейкер подалася всім тілом уперед, безсоромно прислухаючись. Голоси підвищилися так, що вже майже можна було розрізнити окремі слова, потім притихли, знову збуджено загули і, нарешті, замовкли.

— Цей містер Гетсбі, про якого ви згадували, — мій сусід, — заговорив я.

— Мовчїть. Дайте послухати, що там робиться.

— А там щось робиться? — невинно спитав я.

— Невже ви нічого не знаєте? — щиро здивувалася міс Бейкер. — Я гадала, що всі знають.

— Я не знаю.